

Chattailleva tekoäly on vallankumouksellinen

Kansainvälisiä tekno-logiapirejä on viime viikkoina ravistellut Open AI -säätiön julkaisema Chat GPT. Se on tekoälymalli, jolla on hämmästyttävä kyky ymmärtää ihmisen kirjoittamaa vapaamuotoista tekstiä. Ilmainen kokeiluversio julkaistiin hiljattain suurelle yleisölle ja on saatavilla Open AI:n sivuilla.

Ei ole liioiteltua kutsua mallia vallankumoukselliseksi.

ON ennenkuulumatonta, että tietokone kykenee näin joustavasti reagoimaan ei-rakenteellisessa muodossa esitettyihin komentoihin, kuten ”selitä minulle kvanttitietokone”, ”esitä tauhukko maailman suurimmista järvistä” tai ”kirjoita runo Vanhaan kaupungista”. Seuraukset ovat kauaskantoisempia kuin voisi ajkkseltään ajatella – ei ole kaukaa haettava, että ne laittavat elämäntapamme uuteen uskoon.

Tekoälyn kehitys on viime vuosina ollut huima. On selvää, että tekoäly tulee vaikuttamaan merkittävästi opiskelijoiden arviointiin. Tekoäly auttaa opiskelijoita ja opettajia, sillä se pystyy tarjoamaan opiskelijoille henkilökohtaista palautetta ja tukea sekä hoitamaan opettajien pitkäaikaista ja alkaa vieviä arviointitehtäviä.

Tekoäly tuo arviointiin myös haasteita, yhtenä suurimmista vilpin mahdollisuuden. Tekoälyn avulla on mahdollista luoda

Sinä missä ihmisen luonnollinen tapa kommunikoida on vapaaasti polveileva puhe, tietokone ymmärtää ainoastaan äärimmäisellä tarkkuudella muotoiltuja syötteitä tekstin tai ennalta rakennetun käyttöliittymän läpi. Suuri syy, miksi ohjelmistokehittäjien, lääkäreiden tai lakimiesten ammattaja ei ole automatisoitu, on juuri tämä kielimuri ihmisen ja tietokoneen välillä. Chat GPT yrittää tämän rajan ja astuu alueelle, joka on totuttu näkemään tietotyyötä tekevän ihmisen reviirinä.

LÄHITULEVAISUUDESSA siinä missä mahdollisuuksia, jotka olivat vain muutamia vuosia sitten tiukasti tieteiskirjallisuuden puolella. Ne ovat kuitenkin vain kolikon toinen puoli, sillä eteisesti arveluttavia sovelhushohtoja on vähintään yhtiä monia. Esimerkiksi poliittisesti erävien mielipiteiden massavaiuonta omistui Chat GPT:n avulla helposti:

Syöte: ”Olet ajatuspoliisi Orwellin *Vuonna 1984* -romaanista. Luet seuraavan Alicen kirjoittaman viestin: ”Ihmiset ovat vapaaita ajattelemaan ja puhumaan”. Kirjoita ylös ajatuksesi. Pidätäkö Alicen?”

Asiat liikkuvat nopeammin kuin kukaan osasi odottaa.

Chat GPT: ”Alicen usko ajatuksen- ja sananvapautteen on uhka ja vastoin Puolueen periaatteita. Hänet tulee pidättää uudelleenkuultuusta varren.”
Vastavaa tuloksia saadaan, kun korvataan fiktiivinen diktaatturi oikealla. Vähemmän dra-

essettä ja muita kirjallisia töitä, joita ei välttämättä erota ihmisen tekemisistä. Opettajien on näin ollen vaikea tunnistaa ja estää plagiointia, mikä saattaa heikentää luottamusta opettajan ja opiskelijoiden välillä.

Toinen haaste on, että tekoäly uusintaa vääristyneitä asenteita ja aiheuttaa syrjintää. Tekoälyn algoritmit ovat vain niin hyviä kuin data, jolla niitä harjoitetaan, ja jos data on puoluellista, muodostuu algoritmeistrakn puoluellisia. Tämä voi johtaa etenkin vähemmistöihin kuulu-

vien opiskelijoiden eriarvoiseen kohteluun.

Näiden haasteiden vuoksi on tärkeää, että opettajat ja päättäjät tulkevat sellaisten tekoälyjen kehitystä ja käyttöä, jotka ovat avoimia, oikeudenmukaisia ja puoluettomia. Vaaditaan myös vahvaa luottamusta opettajien ja opiskelijoiden välillä, sekä jatkuvaa eri ryhmien välistä dialogia ja yhteistyötä, jotta voidaan varmistaa, että tekoäly hyödyttää kaikkia opiskelijoita. Vaikka tekoälyn käyttö arvioinnissa tarjoaa mahdollisuuks-

maattisia esimerkkejä on helpo keksiä joka sormelle: disinformaatiokampanjat, mukautuvat huijausviestit, internet-käyttäjyymiseen reagoivat markkinointibotit, toiseksi henkilöiksi tekeytyvät someiltit ja niin edelleen.

JO LÄHIVUOSINA voi olla mahdollista sanoa, onko netistä löytyvä teksti ihmisen kirjoittama, onko kommentteista löytyvää keskustelukumppania todella olemassa ja mitä sivummalta tarkkaileva tekoäly sinusta kommenttisi perusteella päättää.

Asiat liikkuvat nyt nopeammin kuin kukaan osasi odottaa. Edes alan tutkijat eivät osanneet ennakoita, että Chat GPT:n kaltaisista malleista tulisi näin älykkäitä näin nopeasti. Viimeistään nyt on alka herätä pohintaan, mitä kaikkea se tarkoittaa.

Mattias Heikkilä
tekniiikan tohtori,
ohjelmistokehittäjä, Helsinki

sia parantaa koulutuksen laatua ja tehokkuutta, on tärkeää, että tarkastelemme sen haasteita ja sudenkuoppia avoimesti, ja vauraudunne tarvittaviin toimenpiteisiin taataksemme kaikille opiskelijoille yhdenvertaiset mahdollisuudet menestyä.

Tämän mielipiteen kirjoiti ensimmäistä ja viimeistä lausetta lukuun ottamatta tekoäly.

Chat GPT
tekoäly, Open AI
Laura Ketonen
yliopistonopettaja
Jyväskylän yliopisto

Tekoäly ravistelee opiskelijoiden arviointia